

ΜΑΪΚ ΧΑΝΤΣΟΝ: Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ο Μάικ Χάντσον, διακεκριμένος καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Μιζούρι-Κάνσας, παραχώρησε μια αποκαλυπτική συνέντευξη στην εκπομπή «Guns and Butter» της Bonnie Faulkner. Παρακάτω δημοσιεύουμε εκτεταμένα αποσπάσματα της μακροσκελούς συνέντευξης, τα οποία

αναδεικνύουν με χαρακτηριστικό τρόπο πτυχές της παγκόσμια οικονομικής κρίσης και των ισορροπιών που διαμορφώνονται.

Μάικ, διάβασα στις εφημερίδες ότι η μεγάλη ύφεση έχει τελειώσει από καιρό, αλλά η ανεργία παραμένει πεισματικά υψηλή, με μόνο 18.000 καινούργιες δουλειές να έχουν δημιουργηθεί τον Ιούνιο στις ΗΠΑ. Πιστεύω ότι ο όρος που επινοήθηκε εδώ και κάποιο καιρό, είναι «ανάπτυξη δίχως απασχόληση». Τι σημαίνει αυτό;

Είναι αποτέλεσμα της μεγάλης ύφεσης, κυρίως λόγω αποπληθωρισμού με αιτία το χρέος. Επειδή το χρηματιστήριο γέμισε με πληθωριστικό χρήμα που εξέδωσε η Κεντρική Τράπεζα (Fed), δεν σημαίνει ότι και η ίδια οικονομία αναπτύσσεται. Αντίθετα, συρρικνώνεται, εξαιτίας του ότι, αφενός, νοικοκυριά και επιχειρήσεις πρέπει να ξεπληρώνουν τα χρέη τους, αντί να ξοδεύουν τα εισοδήματά τους σε αγαθά και υπηρεσίες, και, αφετέρου, εξαιτίας της μετακύλισης των φόρων από το χρηματοπιστωτικό τομέα, τις ασφάλειες και την αγορά ακινήτων στους εργαζόμενους και τη βιομηχανία.

Η οικονομία χειροτερεύει, με τις αγορές να συρρικνώνονται, τα μαγαζιά να κλείνουν, τις κατασχέσεις και στάσεις πληρωμών, καθώς και τις απολύσεις, να αυξάνονται, και με τους νέους απόφοιτους να πρέπει να ξεπληρώσουν τα δάνεια σπουδών τους, όντας άνεργοι.

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας αντιλαμβάνεται ότι το παιχνίδι έχει τελειώσει. Από την Αμερική, την Ιρλανδία, την Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη οι χρηματιστηριακοί κύκλοι πιέζουν τις κυβερνήσεις να αναλάβουν αυτές την ευθύνη για ν' αποπληρώσουν τους ομολογιούχους και άλλους τραπεζίτες που τζογάρισαν σε παράγωγα που είχαν κακή εξέλιξη. Κάποιος πρέπει να χάσει. Και στην περίπτωση αυτή είναι οι φορολογούμενοι. Αλλά στοιχίζει ακριβά στις κυβερνήσεις να αναλάβουν τα επισφαλή δάνεια, τα οποία είναι μεγαλύτερα από τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν υποθηκευτεί. Έτσι, τώρα, έχοντας ξοδέψει τεράστια ποσά μέχρι να βεβαιωθούν ότι οι τραπεζίτες δεν θα χάσουν ούτε ένα σεντ, οι κυβερνήσεις προσπαθούν να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους με περικοπές σ' ολόκληρη την πραγματική οικονομία, ενώ παράλληλα η φορολογική πολιτική χαράσσεται ώστε να ευνοεί τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Και τώρα, στην Ελλάδα, η κυβέρνηση διατάχτηκε να ξεπουλήσει 50 δισ. ευρώ δημόσιας γης και δημόσιων περιουσιακών στοιχείων. Οι οικονομίες μετατρέπονται σε ραντιέρικούς «σταθμούς διοδίων» για να γεννήσουν πόρους που θα ξεπληρώσουν τα δάνεια, τα οποία η πραγματική οικονομία, απλά, δεν μπορεί να εξυπηρετήσει. Έτσι, το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο προσπαθεί να πάρει, τώρα, όσα πιο πολλά μπορεί και μετά να το βάλει στα πόδια.

Και αυτό συμβαίνει παντού. Μ' αυτή την έννοια, η πολιτική αποπληθωρισμού των ΗΠΑ και οι διασώσεις της Wall Street από την κυβέρνηση παρείχαν ένα έτοιμο μοντέλο στην Ευρώπη, όπου τώρα κι αυτή με τη σειρά της εξάγει το μοντέλο του αποπληθωρισμού και της πολιτικής κρίσης, που πάει μαζί, προς τις ΗΠΑ.

Το πρόβλημα, όμως, είναι ότι προσπαθώντας οι οικονομίες να

αποπληρώσουν τα χρέη, αντί να τα εγγράψουν στις τιμές που έχουν σήμερα στην αγορά, ώστε να υπάρχει κάποια ρεαλιστική πιθανότητα να αποπληρωθούν, και αυξάνοντας οι κυβερνήσεις τους φόρους, οι οικονομίες οδηγούνται σε βαθειά ύφεση. Και το χειρότερο είναι ότι η πολιτική αυτή εκλαμβάνεται ως η καλύτερη λύση, με το σκεπτικό ότι το να πιέζεις το λίπος προς τα έξω, καθιστά τις οικονομίες περισσότερο «ανταγωνιστικές». Αλλά αυτό που κάνουν είναι ότι μεταφέρουν το λίπος προς την κορυφή της οικονομικής πυραμίδας, όπως τα κομματάκια λίπους που επιπλέουν στο ζωμό, σύμφωνα με την περιγραφή, ένα αιώνα πριν, που είχε κάνει για τη ραντιέρικη τάξη ο Βέρνερ Ζόμπαρτ.

Ο πρόεδρος Ομπάμα είχε τη φαινή ιδέα ότι ο μόνος τρόπος να πετύχει ανάκαμψη ήταν να κόψει τους μισθούς κατά 30%. Και αυτό το έκανε με τη μέθοδο της δεύτερης ποσοτικής χαλάρωσης, όπου πλημμύρισε την οικονομία με 600 δισ. δολ., τα οποία οι τράπεζες έδωξαν αμέσως προς το αυστραλέζικο δολάριο και τα νομίσματα των BRICS κυρίως, λόγω των υψηλότερων επιτοκίων. Αυτό σημαίνει ότι οι αμερικανικές τράπεζες μπορούν να δανείζονται από τη FED με επιτόκιο στο 0,25% και να αγοράζουν αυστραλιανά ομόλογα με απόδοση 5,75%, τσεπώνοντας έτσι μια σημαντική διαφορά.

Με υποτιμημένο όμως δολάριο, τα κύρια θύματα είναι οι καταναλωτές. Όταν ένα νόμισμα υποτιμάται, αυτό που κυρίως υποτιμάται είναι η τιμή της εργασίας, μια και όλα τα άλλα κόστη, όπως πετρέλαιο, πρώτες ύλες, μηχανικός εξοπλισμός, και ναύλοι μεταφοράς έχουν μια σταθερή παγκόσμια τιμή.

Έτσι, ο Ομπάμα πιστεύει ότι με τη μείωση της καταναλωτικής δύναμης των Αμερικανών θα καταστήσει την οικονομία περισσότερο ανταγωνιστική. Επίσης, πιστεύει ότι ταυτόχρονα θα πετύχει να μειώσει και το έλλειμμα. Η οικονομία όμως χρειάζεται δημόσιες επενδύσεις οι οποίες και θα αναζωογονήσουν τις αγορές και την απασχόληση.

Αυτό που συμβαίνει, σήμερα, είχε ήδη προαναγγελθεί προτού ο Ομπάμα αναλάβει καθήκοντα, με το διορισμό των Λάρι Σάμερς, συνεχιστή της απορρύθμισης των τραπεζών, Τιμ Γκάρνερ, γνωστού

λομπίστα των τραπεζών και Ραμ Εμάνιουελ εκπροσώπου της Wall Street. Η κυβέρνηση Ομπάμα, μέχρι τώρα, έχει ξοδέψει γύρω στα 3 τρισ. δολ. για τη διάσωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και αυτή τη στιγμή θέλει να τα ισοφαρίσει περικόπτοντας την κοινωνική πρόνοια, το Medicare, Medicaid και άλλα κοινωνικά προγράμματα.

Ουσιαστικά, αυτό που κάνει είναι να παραδίδει το εκλογικό του σώμα (φιλελεύθεροι, φυλετικές μειονότητες, κάτοικοι των πόλεων και φτωχοί) στους χορηγούς των προεκλογικών του εκστρατειών. Υπό αυτή την έννοια, ο κ. Ομπάμα είναι η αμερικανική εκδοχή του Τόνι Μπλερ ή του Έλληνα πρωθυπουργού, με το να λαμβάνει θέση στα δεξιά των συντηρητικών.

Η οροφή του χρέους και το θέατρο της χρεοκοπίας

Μάικ, ποια είναι η εκτίμησή σου για την πρόσφατη διαμάχη στην Ουάσιγκτον σχετικά με την αύξηση της οροφής του χρέους; Φαίνεται να διεξάγεται ανάμεσα στην κυβέρνηση Ομπάμα και τους Ρεπουμπλικάνους, χωρίς να υπάρχει συμμετοχή του κόμματος των δημοκρατικών.

Πρόκειται για το θέατρο με τον καλό και κακό αστυνομικό. Οι Ρεπουμπλικάνοι παίζουν το ρόλο του κακού. Το δικό τους σενάριο λέει: «Δεν μπορείς να αυξήσεις τους φόρους σε κανέναν. Ούτε προοδευτικός φόρος εισοδήματος, ούτε κλείσιμο των παραθύρων για τα ειδικά συμφέροντα, ούτε ακόμα διώξεις για φοροδιαφυγή. Και μπορούμε να πάρουμε αρκετά χρήματα πίσω στην οικονομία, αν διαγράψουμε τους φόρους στις εταιρίες και τα άτομα που κρατούν τα χρήματά τους σε off-shore εταιρίες. Ας ελευθερώσουμε τους πλούσιους από τους φόρους, για να μας βοηθήσουν με τη σειρά τους να ανακάμψουμε».

Ο κ. Ομπάμα μπορεί να προσποιείται τον καλό αστυνομικό. «Έ, παιδιά, αφήστε με τουλάχιστον να κάνω κάτι. Είμαι πρόθυμος να κόψω τις κοινωνικές παροχές. Συμμερίζομαι τις ανησυχίες σας για το έλλειμμα». Στο τέλος, οι Ρεπουμπλικάνοι θα κάνουν κάποιες ψευτο-υποχωρήσεις, αλλά θα περάσουν το βασικό τους πρόγραμμα. Με τον τρόπο αυτό, ο κ. Ομπάμα θα έχει «πουλήσει» το εκλογικό του σώμα. Ελπίζει ότι θα τον ξαναψηφίσουν γιατί

δεν είναι τόσο ακραίος όσο το Tea Party. Αλλά, στην πραγματικότητα, υπάρχει εναλλακτική πορεία. Οι ψηφοφόροι μπορούν να του γυρίσουν την πλάτη και να μείνουν, απλά, σπίτι.

**Η οικονομική δημοκρατία μετατρέπεται σε χρηματιστική ολιγαρχία
Ας μιλήσουμε τώρα για την Ευρώπη, αρχίζοντας από την Ελλάδα.
Έχεις γράψει ότι η ελληνική οικονομία δεν θα ανακάμψει με τα
ποσά διάσωσης όποιος Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας. Τα λεφτά
θα τα πάρουν οι τράπεζες. Μπορείς να το εξηγήσεις;**

Ο όρος που συνοδεύει τα δάνεια της Ε.Ε. και του ΔΝΤ είναι ότι όλα τα χρήματα θα πρέπει να δοθούν στους κατόχους ομολόγων των τραπεζών, κυρίως της Γαλλίας και Γερμανίας. Ακόμα και η Μέρκελ διαμαρτυρήθηκε, λέγοντας ότι δεν είναι αυτός ο τρόπος που δουλεύει η ελεύθερη αγορά. Οι κάτοχοι ομολόγων θα πρέπει να υποστούν και αυτοί ζημιά, ακόμα και αν είναι Γερμανοί. Οι καταθέτες θα πρέπει να προστατεύονται, αλλά όχι κατ' ανάγκη και οι ομολογιούχοι. Και η δήθεν σοσιαλιστική κυβέρνηση της Ελλάδας συμφωνεί.

Σ' όλη την Ευρώπη οι σοσιαλιστές έχουν μετακινηθεί προς τα δεξιά των συντηρητικών κομμάτων, όσον αφορά την οικονομική πολιτική. Η ορολογία και οι πολιτικές αρχές που υπήρχαν έναν αιώνα πριν, όταν τα σοσιαλδημοκρατικά και εργατικά κόμματα είχαν αρχίσει να αναπτύσσονται, επικεντρώνονταν πολύ περισσότερο στους μισθούς, τις εργατικές ενώσεις και τις σχέσεις εργαζομένων/εργοδοτών, παρά στην πολιτική προς τις τράπεζες.

Ως «κεφάλαιο» εννοείτο κυρίως η βαριά βιομηχανία. Σήμερα αυτό δεν συμβαίνει. Υπάρχει ένας οικονομικός πόλεμος όχι μόνο ενάντια στους καταναλωτές και τους εργαζόμενους, αλλά και ενάντια στη βιομηχανία. Κυρίως, όμως, ενάντια στο κράτος, το οποίο είναι και η μόνη δύναμη που μπορεί να περιορίσει το χρηματιστικό κεφάλαιο και να το φορολογήσει. Η χρηματιστικοποίηση έχει εξελιχθεί σε απογύμνωση των κρατών από περιουσιακά στοιχεία. Επίσης τα υπουργεία Οικονομικών έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν δημόσιο χρέος και να καθιστούν τους φορολογούμενους φόρου υποτελείς στη χρηματιστική ολιγαρχία, η οποία παραμένει αφορολόγητη. Το αποτέλεσμα είναι να μην

υπάρχει πολιτική εναλλακτική λύση. Η οικονομική δημοκρατία μετατρέπεται σε χρηματιστική ολιγαρχία. Κι αυτό πρόκειται να καταστεί το κύριο πρόβλημα του επόμενου αιώνα. Δηλαδή, το πώς μπορείς να αντιμετωπίσεις τη χρηματιστική ολιγαρχία την οποία οι διάφορες διασώσεις-φούσκα έχουν ενδυναμώσει. Οι κυβερνήσεις αυτή τη στιγμή διεξάγουν ένα είδος ξεπουλήματος πριν από τη χρεοκοπία. Αλλά κανένας, και στα δυο άκρα του πολιτικού φάσματος, δεν μιλά για την αναδυόμενη ολιγαρχία.

Θα οδηγήσει η διάσωση από το ΔΝΤ και την Ε.Ε. σε μια άλλη χρεοκοπία;

Ναι. Δεν υπάρχει τρόπος να μπορέσει να πληρώσει η Ελλάδα όσα απαιτούνται από αυτή. Οι Financial Times ήταν καθαροί. Οι στήλες τους δείχνουν ότι σχεδόν ο καθένας κατανοεί ότι τα χρέη είναι αδύνατο να πληρωθούν. Τα ασφάλιστρα των ελληνικών ομολόγων σε περίπτωση χρεοκοπίας δείχνουν ότι οι αγορές το «βλέπουν» ήδη. Έτσι, αφού η Ελλάδα δεν μπορεί να πληρώσει, γιατί ο κόσμος όλος παίζει αυτό το θέατρο;

Η κύρια αιτία είναι να δώσουν τον απαραίτητο χρόνο στις εμπορικές τράπεζες να πουλήσουν τα ομόλογα που κατέχουν στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, βάζοντας έτσι σε δύσκολη θέση την ΕΚΤ και ίσως το ΔΝΤ. Είναι αρκετά δυσκολότερο για την Ελλάδα να αθετήσει τις υποχρεώσεις της στο διακρατικό χρέος. Έτσι όλη αυτή η ιστορία θα τελειώσει με τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να τα βάζουν με την Ελλάδα, ενώ οι εμπορικές τράπεζες θα έχουν απελευθερωθεί. Παρ' όλα αυτά, οι Έλληνες μπορούν να γυρίσουν και να πουν: «Γνωρίζουμε το παιχνίδι που παίζετε. Μας δανείσατε χρήματα για να πληρώσουμε τις τράπεζες. Εμείς δεν πήραμε όμως ούτε σεντ. Πληρώσατε τις δικές σας τράπεζες, έτσι το χρέος είναι δικό σας πρόβλημα. Δεν πρόκειται να σας πληρώσουμε. Κι αν δεν σας αρέσει, διώξτε μας από την Ευρωζώνη».

Πού διαφέρει η ΕΚΤ από τις κεντρικές τράπεζες άλλων χωρών;

Είναι μια πολύ σημαντική ερώτηση. Από την Τράπεζα της Αγγλίας το 1694, έως την αμερικάνικη FED το 1913, οι κεντρικές τράπεζες ιδρύθηκαν με σκοπό να χρηματοδοτούν τα κρατικά

ελλείμματα. Η ιδέα ήταν οι κυβερνήσεις να μπορούν να τυπώνουν χρήμα, είτε πραγματικό είτε μέσω του υπολογιστή. Αυτός είναι ο τρόπος δημιουργίας πιστωτικού χρήματος, είτε πρόκειται για κεντρικές τράπεζες, είτε για εμπορικές. Αλλά η ΕΚΤ δεν επιτρέπεται να χρηματοδοτήσει κρατικά ελλείμματα. Και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν επιτρέπεται να χρηματοδοτούν η μια την άλλη. Επιπλέον, η Συνθήκη της Λισσαβώνας περιορίζει το ύψος του χρέους και των ελλειμμάτων σε ένα ποσοστό του ΑΕΠ, απαγορεύοντας στις κυβερνήσεις να εφαρμόζουν αντι-κυκλικές κεινσιανές πολιτικές, ώστε να βγάλουν την ήπειρο από την ύφεση. Η ιδέα πίσω από την ΕΚΤ είναι να βάλει τις κυβερνήσεις να πληρώνουν τις εμπορικές τράπεζες για ό,τι θα μπορούσαν να κάνουν οι ίδιες, και μάλιστα τζάμπα. Η ανάπηρη αυτή κατάσταση είναι αποτέλεσμα του lobbying των τραπεζών, οι οποίες θέλουν να εισπράξουν οι ίδιες τους τόκους, ως αποτέλεσμα του μονοπωλίου που έχουν στη δημιουργία χρήματος. Το ιδεολογικό, δε, κάλυμμα είναι ότι οι τράπεζες συμπεριφέρονται πιο υπεύθυνα από τις κυβερνήσεις. Φυσικά, όλα αυτά σήμερα δεν είναι παρά ανοησίες για δημόσια κατανάλωση που διαδίδονται από τους λομππίστες των τραπεζών και τους χρήσιμους ηλίθιους της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ποια είναι η γνώμη σου για τη νέα επικεφαλής του ΔΝΤ;

Η κ. Λαγκάρντ έγινε γνωστή ως δικηγόρος των μεγάλων επιχειρήσεων, προωθώντας τις θέσεις τους ενάντια στα συμφέροντα των εργαζομένων. Επομένως, είναι στη σωστή θέση, μια και αυτό που πουλάει το ΔΝΤ είναι η λιτότητα.

Είπες προηγουμένως ότι όταν υποτιμάται ένα νόμισμα, ουσιαστικά, υποτιμάται η εργασία.

Αν η ισοτιμία του δολαρίου πέσει, οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να πληρώνουν στην ίδια τιμή με τις άλλες χώρες τα καύσιμα, τον εξοπλισμό, και τις πρώτες ύλες. Αυτό που θα γίνει φτηνότερο είναι η εργατική δύναμη. Θα αξίζει λιγότερο σε ευρώ ή σε άλλο συνάλλαγμα. Το ίδιο και στην Ελλάδα. Αν εγκαταλείψει την ΟΝΕ, υιοθετήσει τη δραχμή και την υποτιμήσει, τότε το εξωτερικό της χρέος θα είναι σε σκληρό συνάλλαγμα. Έτσι θα πρέπει να

πληρώνει περισσότερα σε δραχμές. Αυτό θα αντισταθμίσει ό,τι έχει εξοικονομήσει σε εργασιακό κόστος.

Εν τω μεταξύ η Ελλάδα θα συνεχίσει να πληρώνει τις βασικές εισαγωγές της στις διεθνείς τιμές. Έτσι, μειώνοντας το εργασιακό κόστος, οι τιμές των προϊόντων που εξάγονται δεν πρόκειται να πέσουν σε ποσοστό ανάλογο με το ποσοστό της υποτίμησης. Η ελληνική κυβέρνηση, όμως, θα μπορούσε να υποτιμήσει τη δραχμή και κατόπιν να περάσει νόμο δραχμοποίησης των χρεών. Αυτό είναι ανάλογο με την κίνηση Ρούσβελτ όταν υποτίμησε το δολάριο το 1932.

Ως κυρίαρχη χώρα, η Ελλάδα έχει το δικαίωμα να το πράξει σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Οποσδήποτε, όμως, είναι πιο δύσκολο να υποτιμήσει τα χρέη προς τους διεθνείς οργανισμούς, όπως την ΕΚΤ και το ΔΝΤ, απ' ό,τι στις ιδιωτικές τράπεζες. Αυτός είναι κι ο λόγος που τα τρέχοντα πακέτα διάσωσης είναι τόσο επικίνδυνα για την Ελλάδα και που η σοσιαλιστική κυβέρνηση δρα τόσο σοβαρά ενάντια στα εθνικά συμφέροντα.

Αμερικανική χρεοκοπία και Κίνα

Η Κίνα έχει προειδοποιήσει τις ΗΠΑ: «Μην χρεοκοπήσετε». Ποιος θα ήταν οι επιπτώσεις μιας χρεοκοπίας; Θα έθετε το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα σε κρίση;

Τίποτα δεν θα συνέβαινε. Δεν πρόκειται να υπάρξει χρεοκοπία. Η Κίνα δεν θα χάσει ούτε σεντ. Οι αρχηγοί της γνωρίζουν ότι οι Αμερικανοί έχουν πολλές επενδύσεις στη χώρα τους. Κατ' αρχάς η Κίνα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα δολάρια που έχει στην κατοχή της για να τις εξαγοράσει. Αλλά η πραγματικότητα είναι ότι μια αμερικανική χρεοκοπία θα σήμαινε ότι το δολάριο δεν θα ξαναγινόταν δεκτό, μέχρι οι ΗΠΑ να πληρώσουν. Αυτό πάλι θα σήμαινε ότι η Αμερική δεν θα είχε τρόπο να πληρώνει για τις στρατιωτικές της βάσεις και να επεκτείνει τους πολέμους της.

Υπάρχει οικονομικός πόλεμος ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Κίνα;

Όχι, αλλά πάντα υπάρχουν χειρισμοί για μια θέση στη διεθνή διπλωματία. Δεν έχω ακούσει αντι-αμερικανικά συνθήματα στην Κίνα. Άκουσα, όμως, τέτοια στο κανάλι MSNBC αλλά και από

φιλελεύθερους, όπως ο Κρούγκμαν. Κατηγορώντας τους ξένους αποσπάζει την προσοχή από τα κακά δημοκρατικά και ρεπουμπλικανικά οικονομικά προγράμματα. Το μήνυμα που θέλουν να περάσουν είναι ότι η Κίνα εξαναγκάζει τις ΗΠΑ σε λιτότητα και περικοπές κι όχι ότι αυτά αποτελούν πολιτική επιλογή του Ομπάμα.

Μετάφραση: Αλίκη Βεγίρη
(Πηγή: Δρόμος της Αριστεράς)